

VILNIAUS R. NEMENČINĖS VAIKŲ DARŽELIO

SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS

VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I. SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo darželio aprašo (toliau – Tvarkos aprašas) paskirtis – padėti Vilniaus r. Nemenčinės vaikų darželyje užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, prievartos apraiškoms aplinką, kuri yra psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugi.

2. Tvarkos aprašas nustato smurto ir patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą Vilniaus r. Nemenčinės vaikų darželyje.

3. Tvarkos aprašas yra parengtas vadovaujantis Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V – 190 „Dėl smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijų patvirtinimo“ kitais įstatymų įgyvendinamaisiais teisės aktais.

4. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

4.1. į smurtą ir patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl socialinės padėties, lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

4.2. kiekvienas darželio administracijos atstovas, pedagogas, pedagogo padėjėjas švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ar patyčias, turi reaguoti ir stabdyti;

4.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą ar patyčias amžiaus ir pareigų bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų / smurtaujančiųjų ar patiriančių patyčias ar smurtą amžiaus ir pareigų.

5. Visi darželio bendruomenės nariai (ugdytiniai, administracijos atstovai, pedagogai, pedagogo padėjėjai, švietimo pagalbos specialistai, tėvai (globėjai, rūpintojai), kiti darbuotojai) yra pasirašytinai supažindinami su darželio smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarka, ją įgyvendinančiais dokumentais. Supažindinti asmenys savo parašu patvirtina specialiaame žurnale (Priedas 1).

6. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

6.1. **Patyčios** — tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

6.1.1. **žodinės patyčios**: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

6.1.2. **fizinės patyčios**: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

6.1.3. **socialinės patyčios**: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

6.1.4. **elektroninės patyčios**: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.

6.1.5. **patyčias patiriantis vaikas** - ugdytinis, iš kurio yra tyčiojama;

6.1.6. **besityčiojantysis** - ugdytinis ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų;

6.1.7. **patyčias patiriantis suaugęs** - administracijos atstovas, pedagogas, pedagogo padėjėjas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, iš kurio tyčiojasi ugdytinis (-iai);

6.1.8. **patyčių stebėtojas** - ugdytinis arba suaugęs matantis ar žinantis apie patyčias ar smurtą.

6.1.9. **patyčių prevencija** - veikla, skirta patyčių rizikai mažinti imantis darželio bendruomenės narių (vaikų, administracijos atstovų, pedagogų, pedagogų padėjėjų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių;

6.1.10. **patyčių intervencija** - visuma priemonių, taikomų visiems patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant ugdytinių tėvus (globėjus, rūpintojus);

6.1.11. **patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną** - patyčių situacijos darželyje stebėjimas, renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

6.2. **Smurtas** — veikimu ar neveikimu asmeniui daromas tyčinis fizinis, psichinis, seksualinis, ekonominis ar kitas poveikis, dėl kurio asmuo patiria fizinę, materialinę ar neturtinę žalą (pagal Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymą).

6.3. **Smurtas prieš vaiką** — veikimu ar neveikimu vaikui daromas tiesioginis ar netiesioginis tyčinis fizinis, psichologinis, seksualinis poveikis, garbės ir orumo nepaisymas ar nepriežiūra, dėl kurių vaikas patiria žalą ar pavojų gyvybei, sveikatai, raidai (pagal Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymą).

6.3.1. **fizinis smurtas** — tiesioginiai ar netiesioginiai tyčiniai fiziniai veiksmai prieš vaiką, taip pat fizinės bausmės, sukeltys vaikui skausmą, darantys žalą arba keliantys pavojų jo gyvybei, sveikatai, raidai ar žalą garbei ir orumui;

6.3.2. **psichologinis smurtas** — nuolatinis vaiko teisės į individualumą pažeidinėjimas, vaiko žeminimas, patyčios, gąsdinimas, būtinos vaiko raidai veiklos trikdyimas, asocialaus elgesio skatinimas ar kitokia nefizinio kontakto elgsena, darantys žalą arba keliantys pavojų vaiko gyvybei, sveikatai, raidai ar žalą garbei ir orumui;

6.3.3. **seksualinis smurtas** — seksualiniai veiksmai su vaiku, kuris pagal Lietuvos Respublikos teisės aktų nuostatas nėra sulaukęs amžiaus, nuo kurio seksualiniai veiksmai su juo neužtraukia baudžiamosios atsakomybės, arba seksualiniai veiksmai su vaiku, kai naudojama prievarta, jėga ar grasinama arba piktnaudžiaujama pasitikėjimu, valdžia ar įtaka vaikui, taip pat ir šeimoje, arba piktnaudžiaujama itin pažeidžiama vaiko padėtimi, ypač dėl jo psichinės ar fizinės negalios ar priklausomumo; taip pat vaikų išnaudojimas prostitucijos tikslams, vaikų pornografija, verbavimas, vertimas ar įtraukimas dalyvauti pornografinio pobūdžio renginyje, pornografijos rodymas arba kitos vaikų seksualinio išnaudojimo formos, vaikų tvirkinimas;

6.3.4. **nepriežiūra** — nuolatinis vaikui būtinų fizinių, emocinių ir socialinių poreikių netenkinimas ar aplaidus tenkinimas, darantys žalą ar keliantys pavojų vaiko gyvybei, sveikatai, raidai.

II. SKYRIUS

PATYČIŲ IR SMURTO STEBĖSENA IR PREVENCIJA DARŽELYJE

7. Patyčių ir smurto prevencija ir intervencija yra svarbi darželio veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi darželio vadovas, Vaiko gerovės komisijos nariai, grupių auklėtojai, o ją vykdo visi darželio bendruomenės nariai.

8. Darželio direktorius yra atsakingas už parengto Tvarkos aprašo vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremto kasmetinio darželio patyčių ir smurto prevencijos priemonių plano parengimą, pristatymą darželio bendruomenei ir vykdymą.

9. Patyčių ir smurto prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja ne mažiau 3 atsakingi asmenys sudarantys patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo grupę (toliau - Vykdyto grupė). Darželio direktorius Vykdyto grupės nariais paskiria 3 ar daugiau Vaiko gerovės komisijos narius.

10. Vykdyto grupė:

10.1. esant probleminei situacijai inicijuoja anoniminę vaikų apklausą ir apibendrina jos rezultatus;

10.2. surenka apibendrintus duomenis dėl fiksuotų pranešimų apie patyčias ar smurtą (žr. Priedą Nr. 2) ir atlieka jų analizę, aptarimą Vaiko gerovės komisijos posėdžiuose;

10.3. remiantis apklausų ir pranešimų apie patyčias analizės duomenimis rengia patyčių ir smurto prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

10.4. teikia siūlymus darželio direktoriui dėl patyčių ir smurto prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo darželyje, darželio darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo patyčių ir smurto prevencijos ar intervencijos srityse ir kitais klausimais;

10.5. teikia siūlymus darželio vadovui dėl Tvarkos aprašo tobulinimo.

11. Grupės auklėtojai teikia turimus pranešimus apie patyčias ir smurtą, informuoja Vykdyto grupę apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus grupėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su patyčiomis ir smurtu.

III. SKYRIUS

PATYČIŲ IR SMURTO INTERVENCIJA DARŽELYJE

12. Visais įtariamų ir realių patyčių ar smurto atvejais kiekvienas darželio bendruomenės narys (administracijos atstovai, švietimo pagalbos specialistai, pedagogai, pedagogo padėjėjai ir kiti darbuotojai) reaguodamas į patyčias ir / ar smurtą:

12.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus patyčias ar smurtą — nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

12.2. primena ugdytiniui, kuris tyčiojasi arba smurtauja darželio nuostatas ir elgesio taisykles;

12.3. esant pagalbos ugdytinio sveikatai ir gyvybei reikalingumui, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ar darželio darbuotojus) ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

12.4. informuoja grupės auklėtoją apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias ar smurtą, užpildo pranešimo apie patyčias ar smurtą formą ir pateikia ją vienam iš Vykdyto grupės narių. (Priedas Nr. 2)

13. Grupės auklėtojas gavęs informaciją apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias/smurtą:

13.1. užpildo pranešimo apie smurtą/patyčias formą perduoda surinktus faktus vienam iš Vykdyto grupės narių ar socialiniam pedagogui (žr. Priedą Nr. 2);

13.2. organizuoja individualius pokalbius su patyčių / smurto dalyviais, informuoja jų tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia ugdytinių tėvus dalyvauti pokalbiuose.

13.3. vykdo tolesnę patyčių/smurto situacijos stebėseną.

14. Vykdyto grupė ar Vaiko gerovės komisija įvertinusi turimą informaciją ir situaciją:

14.1.1. informuoja darželio direktorių apie esamą situaciją;

14.1.2. numato veiksmų planą, supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui koreguoja veiksmų planą.

14.1.3. Užpildytą formą priėmęs asmuo (Vykdyto narys ar socialinis pedagogas) formą registruoja Smurto ir patyčių registracijos žurnale.

15. Ugdytiniui pasityčiojus / smurtaujant iš administracijos atstovo, pedagogo, pedagogo padėjėjo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias / smurtą turėtų raštiškai informuoti darželio vadovą, kuris imasi darželio dokumentuose numatytų veiksmų.

16. Administracijos atstovui, švietimo pagalbos specialistui, pedagogui, pedagogo padėjėjui ar kitam darbuotojui pasityčiojus / smurtaujant iš ugdytinio asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias / smurtą turėtų raštiškai informuoti darželio vadovą, kuris imasi darželio dokumentuose numatytų veiksmų.

17. Darželio vadovas, sužinojęs apie darželio darbuotojo patiriamas patyčias arba darželio darbuotojo tyčiojimąsi, privalo nedelsiant imtis priemonių.

18. Kitiems patyčių / smurto dalyviams pagal individualius poreikius darželyje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba.

IV. SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

19. Visi dokumentai, esantys vaiko asmens byloje, ir duomenys, susiję su ugdytiniu ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.

20. Tvarkos aprašas yra tvirtinamas darželio direktoriaus įsakymu. Tvarkos aprašo papildymai, pakeitimai įsigalioja jas patvirtinus darželio direktoriaus įsakymu.

21. Tvarkos aprašo nuostatų pakeitimus gali inicijuoti darželio bendruomenės nariai pateikus jas raštu darželio direktoriui ar Vaiko gerovės komisijai.

22. Tvarkos vykdymo kontrolę vykdo Vilniaus r. Nemenčinės vaikų darželio direktorius.

Vilniaus r. Nemenčinės vaikų darželio
Smurto ir patyčių prevencijos ir
intervencijos vykdymo darželyje tvarkos
aprašo, patvirtinto darželio direktoriaus
2017 m. rugsėjo 1 d. įsakymu Nr. V-54
1 priedas

**VILNIAUS R. NEMENČINĖS VAIKŲ DARŽELIO
SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS
VYKDYMO TVARKOS APRAŠO
SUPAŽINDINIMO ŽURNALAS**

Eil. Nr.	Darbuotojo pavardė, vardas	Pareigos	Supažindinimo data	Susipažinusiojo parašas
1.				
2.				
Eil. Nr.	Ugdytinio vardas, pavardė	Supažindinimo data	Tėvų (globėjų) vardas, pavardė	Susipažinusiojo parašas
1.				
2.				

Vilniaus r. Nemenčinės vaikų darželio
Smurto ir patyčių prevencijos ir
intervencijos vykdymo darželyje tvarkos
aprašo, patvirtinto darželio direktoriaus
2017 m. rugsėjo 1 d. įsakymu Nr. V-54
2 priedas

PRANEŠIMAS APIE PATYČIAS / SMURTĄ

_____

(data)

Problema:

_____

_____

_____

Situacijos aprašymas (ugdytinių veiksmai, vieta, laikas):

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Veiksmų po įvykio, planas su:

<i>Vaiku patyrusių patyčias:</i>	
<i>Vaiku, kuris tyčiojosi:</i>	
<i>Stebėtojais:</i>	
<i>Patyčių dalyvių tėvais:</i>	
<i>Kitais darželio darbuotojais:</i>	
<i>Kita (įrašyti):</i>	

(Pranešančio asmens pareigos, vardas, pavardė)

(Parašas)

(Pranešimą priimančio asmens pareigos, vardas, pavardė)

(Parašas)